

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékire postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Féltett kincs.

Van a magyar nemzetnek egy féltett kincse, amelyet azonban nem tud becsülni senki, csak egy olyan nemzet, amelyben az ideális lelkesedés tüze még mindig úgy dobog, mint a magyarban. Az a kontraszt, amely a megérett európai nemzetektől a magyart minden téren megkülönbözteti, fényesen nyilatkozik meg abban a szeretetteljes magatartásban is, amelyet a magyar nemzet a honvédséggel szemben tanusít. Voltaképpen olyan intézmény ez is, mint a dualizmus, amelyről még Gladstone is elmondotta, hogy »szép, nagyon szép dolog ez, csak hogy nem tudom megérteni.«

S valóban, a magyar honvédség egy olyan kezdetleges intézmény, amelyet csak egy a hagyomány iránt oly kegyeletes nemzet tud oly nagyrabecsülni, mint mi. Mert a honvédség nem hadsereg, — összes praktikus értéke csupán abban nyilvánul, hogy magyar a hivatalos nyelve, s külföldre vinni az ország beleegyezése nélkül nem szabad. Háború esetén beosztják a közös hadseregbe, s így legfőbb csak az úrnapi körmenetekben van önálló funkciója, a tábornokai pedig mind a cs. és kir. közös hadsereg kötelékébe tartoznak. Egy luxus cikk, amelynek praktikus haszna nincs, — de mégis megbecsülhetetlen kincs, mert nemzeti önállóságunk szent szimboluma, *elismerése* egy

törvényes jogunknak, amelynek követeléséről opportunizmusból s a leggentlemanebb nemzethez illő loyaltásból lemondottunk.

Nem csoda, ha oly körülmények között olyan nagy fontosságot tulajdonítunk a honvédségnek, s olyan nagy az érdeklődés a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalása iránt. Fokozza ezt az érdeklődést még az a szokatlan botrány is, amelynek legszomorubb hősei éppen a legbecézettebb tárczának képviselői, a honvédelmi miniszter és annak államtitkára. A mi mindenben kotnyeleskedő s mindent a maga nuditásában előállító képviselőházunk ezúttal kivételesen helyes dolgot fog eszelekedni, mikor ennek a botránynak politikai színezetét kölcsönöz, s fontos, elvi jelentőségű határozatok hozására érzi magát kötelezettnek.

Azonban eltekintve azoktól a vádaktól, amelyek a beigazolás esetén Fejérváryt és Gromont mint magán embereket bélyegeznék meg, ez a körülmény magával vonná azt a következtetést is, hogy Fejérváriék a morális korrupció magyát belevitték a honvédségbe is. Erre mutatna az a körülmény is, hogy a honvédtábornoki kar olyan készséges volt bizalmat szavazni egy olyan ügyben, amelynek mibenlétéről nagy alaptalanságáról *nem lehetett* meggyőződésük legfő-

lebb csak a szimpathia által esetleg meghonosított egyéin véleményünk. S a miniszter ellen felhozott vádak között vannak olyanok is, melyek úgy tüntetik fel a minisztert, mint aki a magyar közjog világos kijátszásával a honvédség eredeti szellemét és meghamisította, — hogy megváltoztatta ezt a jelleget, amelynek lényeges ismertető jeleiből elvenni már semmit sem lehetett hiszen annyira csak *eszményi* dolog volt már eredetileg a magyar honvédség.

Mindezekkel a vádakkal kötelessége lesz foglalkozni a képviselőháznak, amelynek némely árnyalatai különben olyan nagy erőszereffel zsákmányolnak ki minden botránnyt. Szóba kerül majd a honvédeskü megtanúsításának kérdése és más közjogi fontosságú dolgok, a honvédség szervezetének stagnálása, és sok egyéb kérdés, melyek fölött más budgettárgyalások alkalmával még a függetlenségi pártok is csak keresztül siklottak.

Foglalkozni fog a »tisztelt ház« azokkal regény hírekkel is, amelyeket a kormány félhivatalosai a honvédelmi tárca iránti hangulat keltés céljából világgá bocsájtottak, s amelyek a honvédség fejlesztését és tüzéséggel leendő kiegészítését híresztelték. A miniszter minden valószínűség szerint ki fogja jelenteni,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tudós rokon.

Írta: Prigi Olga.

Sasvári Magdika addig-addig czirógatta körül a papát, — természetesen a mamával egyetértve, s annak hathatós protekciója mellett, míg végre az rávehető lón, hogy a fürdőhelyek iránt egyáltalán viseltető ellenszenvét némileg legyőzze s százás bankjegyekről duzzadó tárczáját e szavakkal adja át a feleségének:

— Nesztek, nem bánom, menjetek hát fürdőre, — legyen meg a kedvetek!

Ugy magában s örnyen tünődött rajta, mi-féle badarság lehet egészséges embernek, tehát minden ok nélkül holmi keserűvizet nyalogatni.

Sasvári papának a fürdői életre vonatkozólag csak eddig terjedt a fogalomköre. Hogy lehet ott annyi pénzt elkölteni, — ebben meg-megbokrosodott gondolatmenetének fonala, de végre is könnyen kibonyolíthatta azzal a mindig hathatós érveléssel: hja! ha az ember aféle patika-főztjével él.

Magdika kezét esókolt a papájának, s örömeiben két éjszaka nem tudott aludni. Képzeltben ott lebegett fenyvesek gondozott, porondos utjain, a vizesések egyhangu mormolása között kéjjel leste a fülemilék esattogó dalát.

Már csak egy nap választá el őket, hogy álmai valóvá bizonyuljanak. A papa berendelte a tanyáról az igáskocsit, arra fölpackolták a lá-

dák, kofferok s több rendbeli skatulyák halmozát, — és a két szürke megindult a vasútállomáshoz. Biztonság kedvéért a papa is fölült a kocsis mellé, hogy a málhák földadásáról jó előre gondoskodjék.

Magdi szívére szorított kézzel nézett a szekér után s el nem titkolható öröm sugárzott le úde arezárol.

— Végre! — kiáltott föl, apró gömbölyű kacsóit összeütve — no most már csak hadd álljon elő a másik kocsi.

A mama a mellék-szobában ültöködött. Magdi nem győzte eleget siettetni. Le találunk késni a vonatról — ismételtette izgatottan.

Majd még egyszer körülnézte magát a nagy állótükörben.

Igazán kedves jelenség volt. Rózsaszín foulard blousa kecsesen emelte karesu alakját, széles kalapja csak részben engedte láttatni rózsás arezát, bodros-barna fürteit.

Az utcáról mindinkább közeledő hintó robogás zaja hallatszott be.

— Mehetünk — kiáltotta Magdi, ki se nézve az ablakon — itt a kocsi. Szélesen nyakába kerítette uti köpenyét, s berontott anyjához.

— Te Magdi — szólt ez — nézd csak, a papa jön vissza a málhás szekérral, s ugyan mi mindent rakott fel rá, milyen furcsa szekrények, s hogy integet hátrafelé.

— Kaput, kaput nyitni — kiáltozta a kocsis.

A mindenes gyerek szaladt a nagy kapuhoz.

Bedöcögött a podgyászos kocsi, utána ele-gáns robogással egy fiaker.

Sasvári papa még le se kászolódtott a málhás szekérről, már is egyre kiabálta:

— Tessék urambátyám, uramöcsém! parancsoljanak besétálni, mint saját házukba. Itthon vagyunk mindnyájan. Tessék, tessék, — milyen nagy szerencse!

— Jaj a papa vendéget hoz! — szörnyű-ködött Magdi.

— Most már itthon maradhatunk, kontrázta rá Sasváriné.

Sasvári papa izzadt homlokkal rontott be hozzájuk.

— Galambjaim, — kezdé a sietségtől ful-ladozva — ma el nem utazhattok, visszahoztam a málhát is. Tudós Berrengi Tóbiás — nagybátyám anyai ágról — tisztelt meg bennünket látogatásával. Épp most érkezett meg a négy órai vonattal. E vidéken akar valamit tanulmányozni, mint a hogy azt nekem futtában el-mondta. — Egy szóval se említsétek, hogy el akartatok menni hazulról.

— Ni hiszen ketten jöttek apa! — szólt közbe Magdi kíváncsian.

— Az a másik a titkárja, — no gyertek át hozzánk de mindjárt. Nagyot fujt Sasvári papa s kigurult az ajtón.

— Magdi, viseld magad okosan — oktatta Sasváriné leányát.

— Hátha be sem megyek — veté oda Magdi daczoskodva.

Sasváriné hirtelen kötényt kapott maga

hogyan neki is »legtöbb óhaja, de a pénzügyi viszonyok stb.« — s ott leszünk ahol voltunk, a honvédség egyszerűen »csapott« marad továbbra is, mely csak a közös hadsereg tartozéka, s amely legfőleg csak elvben hadsereg.

De éppen ezért, mert a pénzügyi diplomáciai eldöntetlen közjogi stb. akadályok útját állják, hogy a nemzet féltett kincse a honvédség *tényleg* »magyar hadsereg« legyen, fokozott éberséggel kell őrködni, hogy legalább *elvben* az maradjon

Négyes szövetség?

Bécsi politikai körök, a Norddeutsche Allgemeine Zeitungnak azt a kijelentését, mely szerint Németország megengedte, hogy az egyiptomi adósság törlesztési pénztárának megtakarított összegeit részben a dongolai expedíció céljaira fordítsák, Németország oly világos és szabatos állásfoglalásának tekintik, a mely a helyzetet nagy mértékben tisztázza. A hármasszövetség változatlan fennállása most oly konkrét tényben nyilvánul, a mely szilárdságát minden kétségen felül helyezi, bensőségét pedig legközelebb dokumentálja újra a német császár találkozására királyunkkal és az olasz királyal. Vilmos császár, a ki Velencében Umberto királyal találkozik, odamenet felséges királyunkat is meg fogja látogatni. Az orosz és a francia sajtó kárörömtől sugalmazott jóslatai tehát nevetséges színben tűnnek fel. A tények, a melyekre levelezőnk hivatkozik, elég fontosak. A béke barátai annál nagyobb meglepéssel fogadhatják a helyzet ilyen fejlődését, mert az a hármasszövetség szilárdságán kívül, amelyben a józan politikai kritika minden baljóslat dacára éppen Olaszország komolyabbá vált helyzete miatt nem kételkedett, mindenesetre azt is jelenti, hogy az apró félreértések, a melyek Németország és Anglia barátságos viszonyát pillanatig megzavarni látszottak, megszűntek vagy legalább nem voltak oly természetűek, hogy Németországot Anglia támogatásától visszatarítsák, a midőn Olaszország, tehát a há-

masszövetség egy tagja mellett foglal állást. Alig tévedünk, ha felteszszük, hogy ilyen körülmények között gróf Goluchowskinak is érdemei vannak, mert alkalmasint ezek a kérdések szolgáltatták berlini tartózkodása alatt a tanácskozások tárgyát. Egy kiváló angol lap már is azt a kérdést veti fel, hogy a hármasszövetség nem vált-e *négysszövetséggé*. Akármint legyen is, Olaszországnak és Angliának a derisivek ellen indított akciója a béke céljainak csak javára válhatik és Franciaország kétszeresen meg fogja gondolni, mielőtt ily népszerű és a hármasszövetség által támogatott akciót meg akarna akasztani.

A kiegyezési tárgyalások.

A kiegyezési tárgyalások menétéről a felhivatalos Budapesti Tudósító ezeket írja:

Mig az eddigi kiegyezési tárgyalások folyamán különösne a két pénzügyi kormányt érdeklő kérdések voltak tanácskozás és megállapodás tárgyai, most a kereskedelemügyi- és a földmívelésügyi miniszterek tárcája körébe tartozó kérdések azok, amelyek körül a tanácskozások forognak. Mostanában magának a vám- és kereskedelmi szövetségnek a megalkotásáról van szó, amelybe azonban állategészségügyi rendszeti intézkedések is fel lesznek veendőek, ha csak nem válik elkerülhetetlenül szükségessé az, hogy külön állategészségügyi egyezmény kötéssék. Ugyancsak a vám- és kereskedelmi szövetség keretébe vasuti díjszabási határozatok felvételét is tervezik, míg a vámtarifának módosítását arra az időpontra tartják fenn, amikor a nemzetközi kereskedelmi szerződéseink legelseje lejár és így helyén való lesz a vámtarifa revíziója. Mig tehát az eddigi törvényjavaslatokból, nem tekintve a bank- és valutaügyre vonatkozó törvényjavaslatokat, már több törvény került ki, amelyre nézve a két pénzügyminiszter némely nem éppen lényeges részletet kivéve megegyezésre jutott, a jelenlegi tárgyalások alkalmával most már magának a vám- és kereskedelmi szerződésnek a megkötése fog előtérbe lépni. Az a körülmény, hogy Dániel kereskedelmi minisztert Mándy miniszteri tanácsos, Biró osztálytanácsos kísérik, és hogy a földmívelésügyi minisztérium szakelő-

adói Liphay miniszteri tanácsos, Ottlik osztálytanácsos és dr. Huttyra tanár, akik már hosszabb ideje Bécsben értekeznek osztrák kollégáikkal, továbbra is ott maradnak, amellel szól, hogy az erre vonatkozó megállapodásokat is azonnal törvény alakjában szándékoznak szövegezni.

Valamint 1887-ben az akkori kiegyezés, törvény az 1878-iki kiegyezések novellája ként szerepelt, ugy a mostani kiegyezési törvény is az 1878. és 1887-iki hasonló törvények novellájaként szerepelhet, de csakis az esetrei ha létrejön a törvény, még mielőtt beáll a kiegyezési felmondásának szüksége, ami köztudomás szerint ez év végével következik be. 1878-ban ugyan, tekintettel arra, hogy a vám- és kereskedelmi szövetség előzőleg felmondott, hivatkozással 1867. évi törvényekre, egészen új vám- és kereskedelmi szövetséget kellett alkotni, míg 1887-ben amidőn nem történt felmondás, egyszerűen csak meg kellett hosszabbítani a szövetséget az akkori megállapodásnak megfelelő módosításokkal. Ugyanígy lehetne eljárni jelenleg is, feltéve, hogy nem áll be a felmondás szükségé.

Ami a cukor- és szeszadó törvényeket illeti, azoknál a módosítás szükségé csak annyiban forog fenn, amennyiben a cukornál tisztán a kiviteli jutalmakra vonatkozó határozatokat, a szeszadónál pedig a két állam közti kontingentálás tekintetében kell új megállapodást létesíteni, amelyet — amennyiben a vám- és kereskedelmi szövetség keretébe el nem fér — külön törvénybe kell felvenni. Nem tartják kizártnak továbbá azt sem, hogy az osztrák kormány ragaszkodni fog ahhoz, hogy e kérdésekkel kapcsolatosan a Déli Vasut államosításának ügye is megoldassék, habár a magyar kormány eddig az osztrák kormány erre vonatkozó kezdeményezéseivel szemben tartózkodóan viselkedett. A tárgyalások hoinap Dániel kereskedelemügyi miniszternek lovag Guttenberg altábornagy, vasuti miniszterrel a vasuti díjszabás ügyében tartandó értekezletével kezdődnek.

A tárgyalások előreláthatólag nem fognak vasárnapnál tovább tartani.

elé s leányát előre tuszkoiva magyaros vendégszeretettel fogadta az érkezőket.

Magdi csakúgy félszeggel pislogott rájuk. Helyet foglaltak. Sasvári minden ékesszólását előszedte.

Az öreg Berrengi a régi jó időkről diskurálgatott. Titkárja szekrények gondos kipakolásával bibelődött. Tele voltak azok mindenféle, spirítuszba dugott hüllőfélékkel bogarakkal.

Sasvári papa fel-felszörnyködött beszéd közben.

— Adta haramia maszlagnyula! — ez volt a szavajárása az öregnek — de fura nagy kigyó, ugyan hogy tudják megfogni.

Tudós Berrengi Tóbiás látható örömmel adott felvilágosítást. Egész értekezleteket tartott kedvence állatjairól.

Sasvári bólingatott rá, pedig a felét se értette. Magdi kiilant a szobából, szörnyen untatta a nagy bácsi száraz elmélete.

— No mama — szólt anyját a kertben találva — nem tudom miféle vad izlés van ennek a mi drágalátos rokonunknak, meg annak a titkárjának is. Hogy nem irtóznak attól a sok hideg lábatlan vagy éppen százlábu jószágától.

Pedig az a titkár nem is csúnya fiu, csak a neve különös. Tintfeld Róbert. Hahaha!

— Te jönnek, ne neves — csitítá őt anyja.

Magda hátratekintett.

— Csakugyar — szólt s igyekezett arcának komoly kifejezést adni.

Sasvári papa kézzel, lábbal hadonázgatva

magyarázta, hogy ebben és ebben a kerítésszögletben miféle különös pókokat látott futkározni. Azokra jó volna rálesni, urambátyám hátha hasznukat vehetné.

A titkár elmerengve nézett egy kinyuló száraz eperfalgyra, melyen két füstű fecske konferált éles csiporgással.

Azután Magdára tekintett hosszan, szép dióbarna szemével.

Magda önkénytelenül arcába érezte szökni a vért.

Ah nézze Tintfeld — szólt lehajolva s egy Katicza-bogarat véve fel a földről — nézze ezt a kis jószágot. Én inkább ilyenekkel babrálnék, nem pedig azokkal a csunya pókokkal, békákkal.

— Adja hát nekem, — kérte őt Tintfeld, s olyan szép zengésű volt a hangja.

Magda keze összeresztte. A Katicza-bogár fölrepült tenyeréből.

— Elszállt! — szólt nevetve.

— De kár! mondá sajnálkozva Tintfeld.

— No legalább nem kellett szegénynek spirítuszba vándorolni.

— Lepréseltem volna tárczámba.

— Sokkal jobban járt így. Nézze ott repül, hogy csillog a szárnya!

Sasváriné jelenté, hogy a vacsora fel van találva. A verendán volt terítve. Az asztalnál Tintfeld éppen szembe ült magdával. Kerülték egymás tekintetét. Vacsora végeztével a két öreg pipázgatva folytatta a diskurzust, Sasváriné kötést vett elő, Tintfeld cigarettára gyújtott.

... A kelő hold vörös tányérja mind feljebb emelkedett a látóhatáron, ezüst zománcz-czal vonva be az imbolygó lombokat, a futóka csipkés levelét s Magda arcának kedves vonásait. Tintfeld egy homályos sarokba húzóda nézte őt, keveset ügyelve a többiekre.

— No fiam — szólt egyedül maradv Berrengi a titkárval — jól mondtad, az a kis lány megenni való. De miféle gondolat volt tőled — folytatá — hogy te a fiam heiyett magadat titkárval adod ki, hiszen meg lett volna az ismeretség anélkül is. Olyan nagy druckot kellett kiállanom, csak mindig az jött volna a számra, hogy a fiam. Vajjon nem él-e az öreg valami gyanuperral?

— De ha nem tudja, hogy apámnak felesége volt, pláne fia is van! — mosolygott Róbert.

— Jobb lenne bizony abbahagyni a komédiát — mondta az öreg.

Róbert a fejét rázta.

— Ha szeret — mondá — szeressen meg mint a szegény Tintfeldet s nem mint a gazdag, tudós Berrengi Tóbiás fiát. Ha nem fog szeretni, — tevé hozzá melancholikusán, — úgy — legyen meg az Isten akarata. Hogy én őt nem fogom egykönnyen elfelejthetni, annyi bizonyos, mint a hogy nem birtam alakját ki-törtülni emlékeimből, attól az estétől kezdve, midőn őt mint még egészen ismeretlen, az operaház egyik középemeleti páholyában megláttam.

A valuta rendezése.

A gazdasági élet, mint az emberi művelődés egyik legfontosabb tényezője, folyton ingadozásoknak van kitéve, a melyek a közélet terén számos szimptomában nyilvánulnak. A nyers termelés, a termények feldolgozása és azok forgalomba hozása, vagyis a földművelés, ipar és kereskedelem az óriási haladás következtében mindinkább bonyodalmasabbakká válnak. A pénz, mely eredetileg csak a közvetítésnek eszköze volt, mint a gazdasági élet önálló tényezője lépett fel, sőt idővel a közvetítő alacsony szerepéből az intéző sorsára jutott. A pénz, a kapitalizmus hatalma ma már nemcsak hogy egyenrangú volna a gazdasági élet tényezőivel, hanem fölényt gyakorol a többiekre. A mig a feldolgozott és feldolgozatlan termények forgalomba hozása csak szűk viszonyok között mozgott és szerény igények között mozgott, addig a pénz is csak másodrangú szerepet játszott, de a forgalmi eszközök haladása és roppant fellendülése közben a pénz jelentősége növekedett, mert a világforgalom a pénz szükségét csak emelte. De éppen a pénz jelentőségének e tulságos növekedése megzavarta az egyensúlyt a közgazdasági tényezők között, mert a gazdasági életben az egyik vagy másik iránynak tulsulyra jutása érzékenyen sújtja a gazdasági élet többi ágait.

Ilyen szerepe van manapság a kapitalizmusnak is és a hatás és ellenhatás természetes következménye, hogy a kapitalizmus ellen mindinkább hevesebb támadásokat intéznek, a melyeknek célja egyrészt a kapitalizmusnak a mezőgazdaságra gyakorolt hatalmát megtörni, másrészt pedig oly pénzügyi viszonyokat teremteni, melyek a helyes nemzetgazdaság megzavart egyensúlyát helyreállítani.

Mert az kétségtelen, hogy a mezőgazdaság mindenütt hanyatlak, a pénzzel pedig oly óriási kamatokat érnek el, melyeknek magassága elég bizonyíték arra, hogy egészségtelen viszonyok uralkodnak.

Különösen azonban idézi elő ez aránytalan viszonyokat a monometalizmusnak behozása. Ugyanis 1873-ban behozta Németország az aranyvalutát, mig azelőtt a bimetalizmus uralkodott.

A mig az ausztráliai bányák bőven szállították az aranyat, addig e termények árai természetesen emelkedtek. Ujabbán a többi államok is követték Németország példáját és behozták az aranyvalutát, de az arany mennyisége nem szaporodott ez arányban, helyette annál több ezüstöt termeltek. A mig a termények ára ezüstben ugyanaz volt, addig az arany említett csekély mennyisége és az ezüst szaporodása következtében a termények árai folyton hanyatlottak, a mihez járult még a féktelen tőzsdejáték erőszakos pressziója is, a mi a gabonaárak pangását idézte elő.

E viszonyoknak káros hatása már mindenfelé nyilatkozik és mindenütt láthatunk törekvéseket, melyeknek célja az arany és ezüst közti paritást helyreállítani.

Az angol parlamentben Whitely Herbert szólalt fel és azt kérte, hogy a kormány tegyen lépéseket az arany és ezüst közti állandó viszony megállapítására. Természetesen Anglia parlamentjétől nem várhatunk sokat a bimetalizmus behozását illetőleg, mert éppen Anglia érdeke, hogy a világon elterjedt tőkénének előnyeit ne kisebbitse. Ezért annál nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk az angol pénzügyminiszter azon kijelentésének, hogy bár a bimetalizmus behozására nem hajlandó, de *nem zárkózik el mindazon törekvésektől, a melyek az ezüst értékének némi emelkedését előidézik.* Az angol parlament ily értelemben egyhangú határozatot is hozott.

Hasonló törekvéseket látunk a belga parlamentben is, ahol de Borchgrave képviselő interpellációt terjesztett be, hogy a kormány a mezőgazdaságra káros monometalizmus által teremtett aránytalan viszonyok helyreállítása végett nemzetközi pénzügyi kongresszust hívjon össze.

Ez interpelláció sem járt valami fontosabb eredménnyel, de itt is a pénzügyminiszter oly kijelentéseket tett, amelyekből kitűnik, hogy az egyoldalú valuta által előidézett gazdasági viszonyok kedvezőtlen voltát mindenütt kezdik belátni. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy *belga kormány korántsem kicsinyli a pénzkérdés fontosságát*, de nem vállalhatja el a nemzetközi kongresszus rendezésének kezdeményezését és támogatni fog minden akciót,

mely arra irányul, hogy az ezüst értékét törvényileg megállapítsák.

A német parlamentben is tettek javaslatot erre vonatkozólag, a mely elől Hohenlohe birodalmi kancellár azon kifogással tért ki, hogy Anglia nem csatlakozik a mozgalomhoz.

Közelebbről érint bennünket azon javaslat, melyet Suess képviselő tett az osztrák reichsráthban. Suess javaslatában kimondja, hogy az osztrák kormány támogassa mindazon törekvéseket, a melyek az ezüst értékének nemzetközi megállapítását célozza.

Mindezen jelenségek eléggé mutatják, hogy a monometalizmus káros hatását egész Európában érzik. Anglia pártoló határozata a legszébb bizonyíték erre és az arany valuta híveire ez bizonyára megdöbbentőleg fog hatni. Annál feltűnőbb Wekerle Sándor volt pénzügyminiszternek merev magatartása e mozgalommal szemben.

Ugyanis a Neue Freie Presse tegnapi száma Wekerle nyilatkozatát közli, melyet a letűnt államférfiu a Suess-féle javaslatra vonatkozólag a nevezett lap tudósítója előtt hangoztatott. E nyilatkozat a következő: Az osztrák-magyar monarchia irányadó köréi és a két állam törvényhozó testületei valamennyi körülmény és a hitel- és gazdasági viszonyok alapos megfontolása után az aranyérték álláspontjára helyezkedtek, a mi még egyáltalában nem jelentti azt, hogy az ezüstnek többé semmi szerep ne jusson, hanem azt, hogy a pénzrendszert az aranyra alapítsuk. Ebben az értelemben jött létre a két állam között az éremszerződés, a melynek egyes határozatai az aranyérték behozatalát feltételezik. Az aranybeszerzést Magyarország már bevégezte és Ausztria is közel van a befejezéséhez. Az államjegyek bevonása szintén nagy részben megtörtént már és csak egy lépés választ el attól, hogy ezt a műveletet teljesen bevégezzük. A valutaszabályozás ennél fogva biztosítottnak látszik és ezért abszurdum volna, ha a szerződő felek egyike megkísérelné azt, hogy a monarchia mind a két államának gazdasági érdekeit oly aktussal a minő tervben van, csorbítaná. Ha egy osztrák államférfi az aranyérték helyébe a kettős értéket akarná léptetni, akkor első sorban a Magyarországgal kötött éremszerződést kellene felmondania, mert

Kilétöket csakhamar megtudtam s mondatom kellemesen lepelt meg az ismerős hangzásu név. Apám sokszor emlegette előttem a Sasváriakat.

— Igen, szegről végről rokonaim a Sasváriak. Én ugyan nagyon keveset érintkeztem velük. Tanulmányaim külföldre s utazásra kényszerítettek. Annit tudtam felőlük, hogy az öreg Sasvári Berezi itt Petrenczésen él.

Szép kis birtoka van itt az öregnek, — folytatá — s most legközelebb egy csinos erdőséket vett hozzá. Potom áron jutott kezére a bukott Drégely grófoktól. Holnap vagy holnaputánra egy kis kirándulást terveztünk oda.

Róbert nem felelt. A nyitott ablaknál állott, s mereven bámult bele az éjszakába.

Az öreg Berrengit másnap táviratilag hívták meg egyik természettudományi kör felolvasó ülésére.

Igy a kirándulást elhalasztották.

A kis titkár mind jobban s jobban megkedvelte az egész Sasvári familia. Finom előzékeny modora valamennyiüket lebilincselé.

Magdinak még csak eszébe sem jutott a fürdőre menés.

... A kirándulás napján a kora hajnal már utban találta a társaságot.

Ezernyi ezer harmatesepp csillogott a nap sugaraitól áttöröten szívárvány színben tündökölvé. A zizegő nyárfalombok, a bogarak dünyögése édes, ábrándba ringató zsongással tölté meg a léget.

Magdi könnyedén szökött le a kocsitulésról,

s pajkosan futott előre. — Róbert utána sietett.

— Várjon meg Magdika! — kiáltotta.

Először szólította őt nevén.

— Érjen hát utól — csintalankodott Magda.

Jó darabig kergették egymást akáczlombok, rekettye-galyak között. Magdi végre pihegve állott meg egy vad birsalma bokor előtt.

Piros arca hasonló volt a birsbokor kikapattanni készülő bimbóihoz, szeme életkedvtől csillogott.

Egy közeli csalitból vadgalamb bugás halatszott ki, nyögve, fájdalmasan.

Magda ajkára tevé ujját.

— Hogy bug, hogy sir szegény madár — mondta szomoruan.

— Párját siratja, — felelé Róbert.

— Ugyan lessünk rá — iudiványozá Magda — mily idylli lehet egy szerelmi bánatát kesergő kis gerlicze.

A csalit felé futottak s Róbert óvatosan hajtá szét Magda előtt a tüskés galyakat.

Abban a pillanatban hatalmas vad-disznó csörtetett elő a bozót sűrűjéből, egyenesen feléjük tartva.

Róbert villámgyorsan Magda előtt termett, lekapta válláról puskáját s lött. A vadállat nagyot ordítva elkezdett hömpölyögni s a földet turta orrával. Kis vártatva azonban felugrott Minden erejét összeszedve dühösen Róbertnek

esett s csaknem átharapta annak lecsüggő kezét.

Róbert felszisszent a fájdalomtól, a másik pillanatban azonban már úgy vágta föbe puska-agygyal a dühös állatot, hogy az ismételt rémséges ordítással kiadta páráját.

Magda csaknem megkövülve állott a Róbert háta mögött. Azt hitte nehéz álmot kinozza. Róbert hangja térté magához.

— No ez ugyan kellemes meglepetés volt, szólott ez — vérző ujjait zsebkendőjével összenyomogatva.

— Csak nem sebesült meg komolyan? — kérdé aggódó gyöngédséggel Magda. — Mutassa a kezét?

— Eh semmi — felelte Róbert nevetést erőszakolva.

— Menjünk innen — mondá Magda — s remegve kapaszkodott a titkár karjába.

— Róbert balkezét metsző, éles fájdalom hasogatta, de azért sohasem érzé magát még oly boldognak mint most, hogy szíve titkos bálványá oly közel volt mellette.

Siető léptekkel haladtak a kis vadászkas-tély felé.

A társaság Magda által megtudva a történeteket, az ámulat és tisztelet kifejezésével tekintte Róbertre.

Ennek arca sápadt volt. A kezére kötött kendőn átszivárgott a vér, de azért nem panaszkodott fájdalomról. Pezsgőzött, mulatott s csak néha torzultak el vonásai.

Magda lopva tekintgetett rá. Észrevette ar-

csak akkor kezdhetné működését más irányban, mint a milyen közösen megállapított; különösen a szerződészegés terére lép, a mi különben most nagyon válságos és súlyos következményekkel járna és a szerződések megtartásába és komolyságába vetett bizalmat megingatná. Ezért az egész kérdés felvetése e pillanatban egyenlő értékű egy dekomponáló elemnek az aktualis politikába való belevegyülésével. Nagy hiba volna, ha az aranyérték ellen komoly lépések történnének és ha egy számos szerződés által biztosított nagy műveletet cserben akarnának hagyni. Magyarország nem tűrné, hogy ez a művelet, kétes értékű tervezetéseknél tárgyaljon és ha vannak is Magyarországon egynehányan, a kik hajlandók volnának a kísérletezés terére lépni, az illetékes tényezők és a komoly közvélemény határozottan ellene fordulna és az államférfiak és a politikusok azonnal a legerélyesebb akcióba lépnének, ha gazdasági érdekeinket és a kötött szerződésekbe vetett bizalmat ily kísérlettel veszélyeztetik.

Wekerle ezen kijelentéseire nézve megjegyezzük, hogy e kérdést nem tartjuk oly csekély fontosságúnak, mintsem a vele való foglalkozással csak némi nehézségek miatt felhagynánk, mert a mit Wekerle nyilatkozatában mond, az inkább a kérdés kivételének nehézségeire vonatkozik, mi azonban e kérdésben egy nagy elvű jelentőségű akciót látunk, mely gazdasági életünkben forduló pontot fog képezni. Hogy pedig ez irány hívei korántsem oly kevesen vannak, mint azt Wekerle akarja feltüntetni, arról tanuskodnak az előbb említett parlamentekben történt felszólalásokat. Magyarországon is sok híve van, mert nálunk is mutatkoznak az egyoldalú politika által előidézett bajok és ha Ausztriában a kérdés parlamenti komoly akció tárgyát képezné, mi egy percig sem kételkedünk abban, hogy a kettős értékre áttérés Magyarországon tekintélyes párt rokonszenvével találkozónék. Ha pedig a valuta-rendezés tárgyában alkotott törvényeket mindkét állam hajlandó lenne eltörölni, akkor az éremszerződés felmondásának réme, melylyel Wekerle fenyeget, senkit sem ijeszt meg,

ezán a gyakori változást, épp azért ő volt az első ki a hazamenetelt indítványozta.

Róberten éjszaka nagyfokú sebláz tört ki. Az öreg tudós elővette minden kéznél levő gyógyszerreit. A seb gyuladásba ment át, s Berrengi komolyan aggódom fia miatt.

Magda nem kevésbé remegett Róbertért, ki csaknem mindig deliriummal küzdött. — Lázasan beszélt, suttogott zavaros, töredezett szavakat, majd meg mintha a vadállattal birkozott volna, dühösen verte az ágyat.

Csak napok mulva kezdett tisztulni agya. A lázas pirosság lassan-lassan elhagyta arcát. Az öreg Berrengi fia betegsége alatt bizony meg nem állhatta, hogy ki ne beszélje annak egész titkát.

— Fiam nem kis mértékben idealista s fantasztikus — mentegeté Róbertet.

Neki azonban mindezekről nem szólt, csupán a Magda részéről tapasztalt vonzalmat közölte vele.

Róbert azután rövid időn összeszedte magát, csak arca maradt kissé sápadt, de ez meg olyan jól illett neki.

Az eljegyzést hamarosan megtartották. — Sasvári papa boldogan emelte poharát az ifjú pár s tréfás toasztjában különösen azt emelte ki, mily haszon hármlott rá abból, hogy Magdáék lemaradtak a fürdőre utazásról. Férjhez adhatta a leányát s oly minden tekintetben páratlan nőre tehetett szert, mint Berrengi Róbert.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Márczius 20

Ülés kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Illy és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Fejérváry Géza báró, Wlassics Gyula, Josipovich Imre, Erdély Sándor.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: bemutatja a beérkezett irományokat, melyeket tárgyalás és jelentéstétel végett kiadják az illető bizottságoknak.

Következik a napirend:

a szőlők rekonstrukciójáról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A ház a javaslatot harmadszori olvasásban is elfogadja.

Elnök: A törvényjavaslat harmadszori olvasásban is elfogadotván, alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett át fog tétetni a főrendiházhoz.

Következik a napirend 2-ik pontja:

a honvédelmi tárcza költségvetésének általános tárgyalása.

Szerb György, előadó: Rövid indokolással a részletes tárgyalás alapjául általánosságban elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Helffy Ignác: A hadügyminiszterek nemcsak nálunk, hanem Európa szerte mindenütt harezban állanak a parlamentekkel, mint mindenütt sokalják a költségeket, melyeket a hadseregek fölemésztenek. Mi a honvédségre igen sokat áldozunk, amit egyhangulag teszünk, miért is nagyobb jogunk van figyelemmel kísérni a miniszter működését és megkérdezni tőle, miként használja fel a megszavazott összegeket.

Általában azt tapasztaljuk, hogy azok az elvek, melyeket a honvédelmi miniszter követ, a parlamenten kívül, vagy azon felül állanak. A kabinetek utóbbi időkben egyre-másra buktak és — sajnos — báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter mindig megmaradt; menni fog a Bánffy-kabinet, de a honvédelmi miniszter talán még akkor is maradni fog.

A miniszter a honvédséget rossz irányban vezeti. Minden az a honvédség, csak nem az, aminek lennie kellene, nem magyar, nem nemzeti. Kérde a miniszter, hogy a nemzet nagy ünnepe, a millennium alkalmával milyen szerepet szánt a honvédségnek? Kíváncsának tartja, hogy a millenniumi ünnepek alkalmával a honvédség mindenütt kellő módon, kellő díszszel legyen képviselve.

A honvédség vezetésével nincsenek megelégedve ő és pártja s így természetes, hogy a jelenlegi vezetéstől szabadulni szeretnének. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a kormány utasíttatik, hogy az 1897-iki költségvetésbe már vegyen föl összeget a honvédségnek tüzéséggel való ellátására. A törvényjavaslatot nem a miniszter iránti bizalomból, hanem hazafias szempontból elfogadja.

Pongrácz Károly gróf: Két kérdéssel akar foglalkozni, a katonai neveléssel és a hadsereg nemzeti szellemében való vezetésével; mielőtt azonban ezt tenné, konstatálja, hogy a mai rendszer rossz, annak mielőbb változni kell. (Hosszszan tartó élénk helyeslés a bal- és szélsőbalon.)

A katonai nevelésnek sohasem szabad eltéveszteni, hogy a nevelés magyar szellemben történjék, ami annyira hiányzik hadseregünkben. Pedig ezt el lehetne érni a Ludovika akadémia kibővítésével, katonai alsó- és felső reáliskolák fölállításával és ha magyar katonai intézetekben nevelt ifjak mint tiszthelyettesek osztatnak be a közös hadseregbe azon arányban, melyben a váradihoz hozzájárulunk. Így fogjak csak elérhetni a hadsereg magyaros szellemét.

Áttér ezután a másik kérdésre, mely már régóta csak óhaj, pedig a magyar katonában csak a magyar szellem önt bátorságot, vitézséget és honszerelmet, hisz egy egykori szeretett főparancsnoka, József főherceg is így szólott hozzájuk, katonáihoz 1866-ban egyik csata előtt: »Vitézek, ma van a vásár napja, meglátjuk, ki a legény a csárdában.« Más alkalommal pedig

egyik barátja mikor elesett, így szólott: »Ne tudjuk, hogy magyarok vagyunk.«

Konstatálja, hogy ujabban némileg javultak a viszonyok, de mindaz igen kevés és igen sok van még hátra. Bántotta mindig őt, hogy a hadsereget mindig olyan kritikákkal illették, melyek a valóságnak egyáltalában nem feleltek meg. Most e téren némileg kedvezőbb fordulat állott be, a kritika nagyobb elismeréssel szól a hadseregről, de most meg fájdalommal látja, hogy e kormány fölhasználja a hadsereget saját érdekeinek támogatására a választásoknál, mely célból nem sokára mozgósíttatni fogja egész Európa hadseregét, s ha ez kevés lesz, Menelik királytól fog katonákat kérni. (Nagy derűtség.) Mi szükség van arra, hogy a nép ellen minduntalan katonaságot rendeljenek ki, mikor az a jámbor nép nem bánt senkit, hanem zsoldárokat énekel és még pipaszárt sem emel föl védelmére.

Beszél azután a nyitrai választásról, amelynél igen komikus jelenet volt az, mikor az utczákon nem volt egy lélek, s a szakadó esőben egyszer csak megharsan a kürt és elővágat egy huszárkáplár, keresve az ellenséget. (Nagy derűtség.) Utána ismét harsan a kürt s elővágat egy tüzoltó csapat, s a tüzoltó szekér képviseli az ágyukat. (Nagy derűtség.) Kéri a kormányt, hogy a katonaság kirendelésénél nagyobb óvatossággal járjon el.

Felemlíti ezután, hogy a kormány s a biróságok még mostoha elbánásban is részesítik a hadsereget. Így egy liberális újságíró, ki az aradi tiszteket olyan hallatlan váddal illette, melyre egy katona képtelen, a sajtóbírósg fölmentett, ellenben két tiszteletreméltó publicistát, kik a háznak is tagjai, mert sikra mertek szállani a korrupció ellen, ugyanaz a sajtóbírósg elítélt.

Végül kijelenti, hogy a költségvetést a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Lás Gyula: Addig, amíg a honvédség csak quasi tartozéka és függeléke, mindaddig a honvédség nem más, mint nagyzási hóbort. (Ugy van! a bal- és szélsőbalon.) Örömmel tölti el ez a tapasztalat, hogy a honvédség vezetésében utóbbi időben némileg szakítottak a régi bürokratikus rendszerrel s ma már némileg magyaros szellem is uralkodik a honvédség vezetésében. Midőn azonban ezt mondja, ne vegyék ezt bizalomnak a honvédelmi miniszter iránt. Nem más ez, mint egyszerű konstatálása a ténynek. Sajnálattal emlékezik meg arról a körülményről, mely a múlt évben adta elő magát, amikor is ő felsége a kis-celli hadgyakorlatok alkalmával a honvédséggel szemben elégedetlenségét fejezte ki. Kis-Cellnél 2 lovas hadtestnek kellett volna találkozni s ő felsége előtt rohamot intézni, de a két hadtest nem tudta egymást fölhalálni s így az attak elmaradt. E miatt volt azután ő felsége elégedetlen. Ezután nemsokára nyugalomba küldték Zoltán altábornagyot, kinek nyugdíjazásáról több verzió volt, melyek közül talán legvalószínűbb az, mely Zoltán tábornok nyugdíjazásának okául azt hozza fel, hogy egyrészt magyar volt. Szól ezután Gaudernak tábornok kinevezéséről, amelynél a miniszter törvénysértést követett el, mert a törvények értelmében magasabb honvédtisztí állásokra csak olyanokat lehet kinevezni, akik magyar állampolgárok, s Gaudernak mégis novemberben lett kinevezve tábornokká; jóllehet csak februárban nyerte el a magyar állampolgárságot.

Szól ezután a Ludovika akadémiairól, melynek nevelési rendszerével nincs megelégedve, mert a nevelés ott nem olyan egyszerű, amilyen a katonát megilletné s ez azután az oka annak, hogy ha a fiatal ember kikerül a honvédséghez, hozzá lévén szokva a jó és könnyű élelmódhoz, csakhamar adósságba merül, mert fizetéséből nem képes úgy élni, amint azt az intézetben megszokta.

Kikel ezután az ellen, hogy a honvédség tisztikarában kasztok alakulnak s kérde a minisztert, hogy tartja megengedhetőnek, hogy egy fiatal honvédhadnagy idegen ezim, kamaráisi méltóság után szaladgáljon, csak azért, hogy a lovászával méltóságosnak titulálthassa magát? Nincs kifogása az ellen, ha érdemek utján szerzenek kitüntetések, de születés utján szerzeni érdemeket — egyáltalában nem illik és nem is való a hadsereghez.

Kérést intézett a miniszterhez az iránt, hogy az eyredéves kiállításán ne úgy állítsa ki a honvédséget, mint más kiállításán, kitömött honvédekkel és kitömött lovakkal, hanem a valóságban; kívánja, hogy abban a menetben, mely a koronát fogja kíséni, méltóan legyen képviselve a honvédség is. Másik kérése az, hogy a honvédekredek a millennium alkalmából a történelemből vett magyar nevekkel láttassanak el. Tudja, hogy ez bizonyos érzékenységet idézne elő, de hát ezt is el lehet oszlatni, csak egy kis jóakarattal kell hozzá. Ha eltűrik Zágrábban a Jellacsics, Budán pedig a Hentzi-szobrot, azt hiszi, hogy akkor más irányban el lehet oszlatni az érzékenységet a Rákóczy, Thököli és Beresényi nevekkel szemben.

A költségvetést a részletes tárgyalás alapjául elfogadja. (Hosszantartó lelkes éljenzés a bal- és szélső baloldalon Szónokot számosan üdvözik.)

Tóth Ernő: Szorosan magával a költségvetéssel foglalkozik. A következő határozati javaslatot adja be: »Utasítja a ház a kormányt, hogy minden olyan kölcsönt vagy hiteltörtént megrendelést, mely mint ilyen a költségvetésben engedélyezve nincs, vagy pedig az e czélra engedélyezett összeget meghaladja a képviselőháznak a miniszter előzetesen jelentse be.«

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után Boigár Ferencz beszélt Hevessy Ferencz hírlapíró ellen.

TÁJÉKOZTATO.

- Márczius 22. A kerületi betegsegélyző pénztár évi közgyűlése a városházán d. e. 10-kor.
 > 22-25. Fősorozás a tüzzoltó őrtanyán.
 > 25. A vaskóh vidéki taka ékszövetkezet II. közgyűlése d. u. 9 órakor.
 > 25. A rabsegélyző egyesület évi közgyűlése.
 > 26. Tisztújító városi közgyűlés d. e. 10-kor.
 > 29. A biharmegyei népnevelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
 > 29. Műtrágyagyár részvénytársaság közgyűlése d. e. 9 órakor.
 > 29. A biharmegyei nemzeti kaszinó egyesület évi közgyűlése d. u. 4 órakor.

UJDONSÁGOK.

* **A hivatalos tavasz.** Ma reggel 8 óra 27 perckor kedves és rég várt vendég köszönt be hozzánk: az annyi sok rossz versben megénekelte s mégis oly bájos tavasz kezd meg három hónapos életét. Ma kezdődik a hivatalos tavasz, a mely félhivatalosan már tegnapelőtt elkezdődött. A két terminus talán sohasem esett egy össze, mint az idén. Egy pár napja nyitott ablakot lát az ember mindenfelé, szürke és drap felöltök, posztó-gallérek, bársonyderekek jelentek meg az utcán, könnyelműbb fiatal emberek egy szál kabátban mutatkoznak a déli korzón, minden utcasarkon ibolyát árulnak örökifjúk és örökpiszkos kisasszonyok . . . és ma . . . ma már kitették egy-két kávéház elé a kicsiny, gömbölyű márványasztalkákat, a város nyári romantikájának ezeket a kedves emlékeit. És a kalendárium az idén ezeket az apró élvezeteket nem tiltja be, sőt megengedi és megerősíti, mert a mai nap dátumán ott van az a pirosbetű sor: **Tavaszi kezdete 8 óra 27 perckor.**

* **Vilmos császár Magyarországon.** Mint a bécsi »Fremdenblatt« értesül, Vilmos német császár ez évben ismét felkeresi Magyarországot és királyunkkal részt vesz a tavaszi katonai szemlén. Vilmos császár ezuttal először jelenik meg királyunk mellett mint magyar tábornok.

* **Városi tisztújítás.** A városi hivatalokra való pályázat határ ideje ma délután 5 órakor jár le. Ez ideig be kell adni pályázatukat mindazoknak, a kik valami hivatalt akarnak nyerni. A választás az általános hangulatból következtetve nagy részben egyhangú lesz, csak a két alkapitányi állás betöltése okoz egy kis alkotmányos küzdelmet.

* **Az új főudvarmester.** A herceg Hohenlohe halálával megürült főudvarmesteri hivatalt most töltötte be a király. Herceg Liech-

tenstein Rudolf főlovászmestert véglegesen kinevezték a király első főudvarmesterévé és a főudvarmesteri hivatalt kettéosztását is megvalósították, a mennyiben Monteonovo herceget udvari marsallá nevezték ki, a kinek az udvari színházak főintendaturáját alárendelték. A kinevezéseket vonatkozó két legfelsőbb kéziratot, mint a Fremdenblatt jelenti, már tegnap elküldötték a kinevezetteknek és valószínűleg holnap teszik közzé a hivatalos lapban.

* **Tartalékos tisztek gyakorlata.** A tartalékos tisztek között nagy most a ribillió. Izgatottak a fiatalok, akiknek most először jut az a szerencse osztályrésztül, hogy fegyvergyakorlatra bevonuljanak és haragosak az öregebbek, akik második vagy éppen utolsó gyakorlatukat szolgálják le az idén. A hadügyminiszternek egy rendelete idézte elő ezt a ribilliót és a tartalékos tisztek nagyon vegyes érzelmekkel fogadták a hadügyminiszter rendelkezésének következményeit. A tartalékos tiszteknek szabályai szerint tudvalevőleg önkéntesi szolgálatuk után a második, a negyedik és a hatodik évben kell fegyvergyakorlatra bevonulniok. Tudta tehát mindenki, melyik évben éri őt a kellemetlen köteleesség, csak abban nem volt bizonyos, vajjon tavasszal vagy forró nyárral hívják-e be őt. Nem gondolt a dolgra, csak úgy április közepe táján kezdte érezni, hogy most már nemsokára meg kell kapnia a behívó-cédulát. Két-három héttel mielőtt jelentkeznie kellett, meg is hozta számára a posta a behívót. A hadnagy ur gyorsan pakolt, a szabónál megigazította kissé kopásnak induló egyenruháját, ledörzsölte a rozsdát, meg a kardját megmosta, azután felült a vonatra és indult execzirozni. Ennek az állapotnak most egyszerre vége van. Eltűnik az a nyugalom, melylyel a tartalékos tisztek éltek addig, ameddig bevonulniok kellett. A hadügyminiszter ugyanis utasította a csapattestparancsnokokat, hogy azoknak a tartalékos hősletnek és hadapródoknak akik fegyvergyakorlatra kötelezve vannak, minden évben, tekintet nélkül a fegyvergyakorlat idejére, már február elején küldjék el a behívót. Az idén pedig a csapattestparancsnokságoknak azonnal el kellett küldeniök a behívókat. Ezek a behívók mostanában mentek szét a tartalékos tisztekhez és most az is, akinek juliusban vagy augusztusban kell bevonulnia, az is tudja, hogy mikor kell egyenruhába bujnia. Bizonyos, hogy a hadügyminiszter e rendelete czélszerű, mert legalább mindenkinek van ideje jóelőre gondoskodni arra az időre, mikor be kell vonulnia.

* **Margit királyné sirja.** Kornhaber Frigyes körmendi honvédszázados, írja a Vasvármegye, 16-ikán sétalovaglás közben a szekerek miatt leszorult a gyalogjáróra. Alig lépett néhányat a ló, amikor a gyalogjáró egy méternyi szélességben és két méternyi mélységben leszakadt alatta. A százados lebukott a lórol, de semmi baja sem történt. Amikor a veszedelmes helyet megvizsgálták, egy három-négy méter széles és öt méter hosszú boltozat üregét találtak, amelynek nyílása a sóházi épület alapzatával összefüggésben van. A szájhagyomány szerint a sóház alatt, amelynek a helyén hajdanában az Orsolyaszűzek kolostora állott, sirboltok vannak. Az egyik sirboltban porladnak állítólag Magit királyné hamvai.

* **A fű.** Jön a fű, már akkora — alig kétszer öntött végig a nap langyos arany folyama a rögzön — mint egy-egy pillangó szarvaeskája s olyan már, mint egy kedves, ritka világos zöld szőnyeg — a parkokon, kertek porhanyós gyepén. Aki ért a madárszóhoz: hallgassa csak, mikor így nőni kezd a tavaszi fű, mennyivel vidámabb a mi szürke verbeinknek, a városi élet ezen egyetlen tollas énekesének a esiesíri-nótája, mennyivel vidámabb és szétvetik a szárnyaikat, hogy a tavaszi napsugár jótekonny melegevel a pelyh-bundácskáikat egészen keresztül járja. Szébb az élet, mikor így kísüt a tavaszi nap és az első füvet látja az ember fakadni és a színes selyemvirágokat hímázolni a tavaszi női kalpagokon. Az első füvel egyszerre nyílnak ki ezek a mindenféle selyemvirágok, melyek illatukat

azokból a bájos fejceskéktől kapják, melyeknek tavaszi diszeül szolgálnak. Egész virágos kert az első napfényes tavaszi órákban a korzó, ahova kijárnak ilyenkor a legszebbek szebbé tenni — a nagyváradi tavaszt. Ma már itt volt egész pompájában, megelőzve a kalendáriumi időt és megtermékenyítve aranyesőjével a szikkadó földet, melynek jókorát nőtt ma a legelső és legigénytelenebb tavaszi virága: a fű. A fű, melyet mindig rossz vershez és rossz poétához hasonlítanak, de amelynél ragyogóbban a világ egyetlen poétája sem hirdeti a tavaszt, melynél szebb képet nem fest művész, mint amikor a hosszú, komor tél után megjelen a pihegő fekete föld tavaszi ékessége: a fű.

* **Elnök választás a jogakadémián.** A jogakadémia polgárai között a közelgő elnök választás miatt nagy az izgatottság. Most már három jelöltje is van az ifjúságnak, s mind a három párt bizik a sikerben. A választás hét-főn lesz, s addig valószínűleg még a jelölések is megváltoznak.

* **Szeless körözik.** Szeless Adorján, a Heintzi-szobor elleni merénylet tettese és a hirhedt »Olvasd« időközi nyomtatvány szerkesztője sok ideig foglalkoztatta a sajtót és a közönséget. Később keveset beszéltek a külföldre menekült emberről. A kormány látta, hogy ezekért a vétségekért nem keritheti keze közé Szeless, mert Franciaország nem adja ki; kutattak tehát más viselt dolga után s fel is fedeztek valami sikkasztást, melyet Szeless régebben követett el s e czímen sikerült kiesszközölni kiadatását. Már napok óta utban van Magyarország felé erős kíséret mellett s mire e sorok megjelennek, már ő is közel jár Budapesthez. S a hivatalos gyorsaság és bölcsesség megleszi azt a viczetet, hogy a már utban levő Szeless országosan körözötteti. A »Hivatalos Rendőri Közlöny« márczius 19-én megjelent s Nagyváradra tegnap érkezett száma a »Nyomozások« rovatában a következőket hozza:

»Sikkasztás vétsége miatt vádolt ismeretlen tartózkodásu Szeless Adorján országos körözése elrendeltetvén, felhivatnak az ország összes bíróságai, hogy nevezett saját hatáskörük területén nyomoztatni, feltalálás esetén letartóztatni és a kir. büntető törvényszékhez bekísértetni sziveskedjenek. Személyleírása: Szeless Adorján, születéshelye Nagyvárad, 34 éves, róm. kath., nős, 3 gyermek atyja, hírlapíró »Olvasd« cz. saját lapjának, nagysága magas, testalkata erőteljes, arca kerek, arcszínje barna, haja sötétbarna, homloka alacsony, szemei szürkés barnák, szemöldöke fekete, orra és szája rendes, fogai épek, hajusza barna, szakállá kiborotvált, fekete, álla rendes, nyelvmérete magyar, német, francia. 15770—96. Budapest, 96. márcz. 5. Kir. tszék.

* **Sertésvész Hajdumegyében.** Hajdumegye és Debreczen város, úgy látszik, épen úgy meg van akadva a sertésvésszel, mint Biharmegye és Nagyvárad. Hajdumegye alispánja átiratban értesítette Biharmegyét, hogy a Hajdumegye több községében fellépett sertésvész terjedésének meggátlása végett az egész megyében tartatni szokott heti és országos vásárookra a sertés felhajtás el van tiltva.

* **A közúti vasut terjedése.** A nagyváradi gőzmozdonyu közúti vasut részvénytársaság kérvényt nyújtott be a városhoz, a melyben kéri, hogy az »Emilia« gőzmalomba vágányt vezethessen s ide is kiterjessze üzemét. A közigazgatási bejárást közelebb tartják meg.

* **Galiczia koleramentes.** A m. kir. belügyminiszter tudatja Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalával, hogy Galicziában január óta, tehát több mint egy hónapja koleraeset nem fordult elő. Így tehát a drezdai kongresszuson megállapított egyezmény szerint a miniszter Galicziát koleramentesnek nyilvánítja és a kolerára vonatkozó rendeleteit hatályon kívül helyezi.

* **Egy kisasszony, mint bűnjel.** Tulajdonképpen csak az orozája volt bűnjel a kisasszonynak, melyre ügyes kézzel rápingálta az ifjúság piros rózsáit. A pikáns történet így esett meg. Az aradi postán még f. hó 16-án elveszett egy Soborsinba címzett csomag. Az expedíálással foglalkozó szolgálkat ugyan kér-

dőre vonták, de mind anyja tagadta, hogy elvitte volna, noha látták a kérdéses csomagot, sőt a kezükön is átment. A rendőrség a kutatás folyamán rájött, hogy az eltűnt csomagban szőpítő szer volt. Erre nagy titokban a posta alkalmazottak ideáljai közt tartott arczszemlét s a nyomozási módszer pompásan beütött. A tettes már ül is.

Lapunk egyes számai a következő azetekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss ezégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésben Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésben Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésben Körös-utca
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadottak.

Irodalom és művészet.

— **A protestáns reformáció története Angolországban és Írországban.** Irta Cobbet Vilmos. Ez a jeles és nagyírű egyháztörténelmi munka most füzetes vállalatban jelenik meg a »Magyar Néplap« kiadásában. Cobbet Vilmos angol nagybirtokos volt a század elején. Ura a hampshiri grófságban levő botlogi uradalomnak. Vallására nézve maga is angol-protestáns, amely körülmény kiváló sulyt kölcsönöz jelen őszinte munkájának. Kezdetben mint katoná házája szolgálatára szentelte életét, de 1791-ben ezredesi ranggal elhagyta a hadsereget. 1792-ben Franciaországba utazott, honnét Filadelfiába ment, ahol 1811-ig tartózkodott. Hazájába visszatérvén, a The Weekly Register című jeles folyóiratot alapítá és szerkeszté, melyben a polgári szabadságot igen tüzesen védte. Több nevezetes munkát írt, melyek között legterjedelmesebb az »Angol parlament története« című 12 kötetes derék műve. Ő benne a nép, szabadságának s jogainak legbátrabb szókimondó hű barátját tisztelte s mint illet képviselővé választá. Az a munkája, mely most jut a magyar közönség kezébe, szintén legjelesebb művei közül való. Nagy alaposággal és igazságszeretettel van megírva. Megjelenésekor óriási benyomást tett nemesak honfitársaira, hanem az egész művelt világra, miért is minden művelt nemzet sietett a maga nyelvére átültetni. Mindezek után helyén valónak találjuk, hogy Cobbet Vilmosban a katonában, az angol nagybirtokosban, a képviselőház tagjában és protestánsban a magyar közönségnek is legyen alkalma egy oly történetirót megismerni, ki minden előtétellel ment lévén, van bátorsága az igazságot részrehajlatlanul föltárni.

Igazságszolgáltatás.

A Pável-tüntetés a Curián.

— A vád alá helyezési határozat. —

Monstre végtárgyalás lesz nemsokára a nagyváradi kir. törvényszék büntető-bíróháza előtt.

Két éve elmúlt már annak az országos hírvé román ellenes tüntetésnek, mely Nagyváradon lefolyt, mikor a felbőszült tömeg nagy rombolást vitt véghez a gör. kath. püspöki lakon, a román szeminarium épületén s több román által lakott házon.

A kihallgatott tanuk száznál többen vannak s a kir. törvényszék mintegy 40 egyént helyezett vád alá. A fővádlottak Bertsey György, Sas Ede, Halász Lajos, Fehér Dezső.

A kir. tábla a múlt évben határozott a vád-indítvány felett s csekély változással a törvényszék vádhatározatát hagyta helyben; csupán a kisebb rendű vádlottak közül néhányat felmentett a vád alól, két olyan egyént pedig, akiket a törvény-

szék a vád alól felmentett, vád alá helyezte.

A kir. tszék vádhatározatát azonban; éppen úgy mint a törvényszékét, többeknek nem lehetett kézbesíteni egyáltalában, vagy csak nagy sokára. Több vád alá helyezett ma is ismeretlen tartózkodásu.

Ez a keresés, kutatás nagyon elhuzta az ügyet.

Végre is a kir. Curiához felterjesztették a Tábla vádhatározatát. Egyik lap-társunk már az elmúlt nyarán hozott hírt a Curia döntéséről a vádhatározatot illetőleg; de az nem felelt meg a valóságnak, mert abban az időben még nem is volt a Curiánál az ügy.

Mint Budapestről értesitenek bennünk, a Curia a folyó hó elején foglalkozott az ügygel s a **határozat már leérkezett a nagyváradi kir. törvényszékhez. A kir. Curia teljesen helybenhagyta a kir. Tábla vád alá helyezési határozatát. Összesen 31 vádlott van.**

A végtárgyalást most már megtartják, tekintet nélkül arra, hogy a vádhatározatot több vádlottnak nem tudják kézbesíteni, mert nem tudják, hol vannak. Ezekre nézve az ítélethozatalt függőben hagyják. A végtárgyalás napját közelebb tűzi ki a törvényszék. Tekintettel a vádlottak és tanuk roppant számára, a végtárgyalás napokig fog tartani.

Marozsán Gábort felmentették. Marozsán Gábor komádi lakost elítélte 1895. augusztus 21-én tartott végtárgyaláson a nagyváradi kir. törvényszék halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt 1 évi börtönre. Az ítéletet a nagyváradi kir. ítélőtábla feloldotta és Marozsán Gábort a vád és következményeinek terhe alól felmentette. Az eset, amiért Marozsánt vádolták Komádiiban az Olaj pusztán történt, s hol Marozsán együtt lakott Tirb Miklóssal. Egy nap Marozsán Gábor otthon ült a szobában s szalonnázott, mikor Tirb Miklós azzal a kijelentéssel jött haza, hogy életében még senkit sem árult be, de Marozsánt beárulta. Marozsán azt felelte erre:

— Emberem kend, hogy a szemembe meri mondani — és kezét nyujtotta Tirbnek.

Tirb elfogadta a kezét, de Mikor Marozsán vissza akart ülni a helyére, pofon ütötte és a patkához nyomva fojtogatni kezdte. Marozsán azonban csakhamar felülkerekedett és az ágyhoz dobta ellenfelét, miközben kétszer öklével a fejére vágott, azután ott hagyta a szobában. Dulakodás közben azonban a Marozsán kezében levő késtől Tirb sebet kapott, a mibe rövid időn belehalt.

A kir. tábla nem látta bebizonyítottnak, hogy Marozsán szándékosan ejtette volna ellenfelén a halált okozó sebet, azért felmentette. A vizsgálati fogságot számítva, Marozsán Gábor mégis ült vagy 8 hónapot.

A bátyja miatt. Bogdánzóvárhegyen 1893 nov. 20-án Csucs Pável mulatott a koresmában s mikor Balázs Gábor belépett az ajtón felkapott a kályha mellől egy darab fát és úgy fejbe vágta vele Balázst, hogy az 32 papig feküdt az ütés miatt ágyban pedig soha sem volt semmi baja Csucsossal. A különös esetet tegnap tárgyalta a nagyváradi kir. törvényszék Milye Gyula elnökelete alatt. A kir. ügyész súlyos testi sértés büntetével vádolta Csucs Pávelt, a ki azt állítja, hogy részeg volt és nem tudta mit csinál, mikor Balázst megütötte. A tanuk ezzel szemben azt vallották, hogy ivott ugyan egy kicsit Csucs, de korántsem volt olyan részeg, hogy nem lett volna az eszénél.

A tárgyalás során azonban a vádlott azt

is mondta, hogy Balázs Gáborral sohasem volt baja, de a bátyja már kétszer kidobta a koresmából s azért arra haragszik és ezt az állítását a tanuk is igazolták. Nagyon valószínű tehát, hogy ez volt az ok, a miért Balázs Gábort megütötte, a bátyja miatt haragudott ő reá is. A törvényszék sem fogadta el vádlott azon védekezését, hogy beszámíthatatlan állapotban volt, hanem elítélte Csucs Pávelt halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt **6 havi börtönre.** Ítélet ellen vádlott és a kir. ügyész felelkeztek.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³⁰ d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ³⁰ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ³⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ¹⁹ éjjel, vegyesvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ¹⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³³ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskőh felé vegyesvonat 4 ³⁰ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskőh - Belényes felé vegyesvonat 11 ³⁰ d. e., 9 ³⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ¹⁵ r., 4 ³⁰ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ³⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ősi felé vegyesvonat 10 ³⁵ d. e. személyvonat 8 este.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 40

»Szegény boldogtalan Theobald!« zokogá Bessie. Mély részvét, igaz lelki fájdalom hangja volt ez, melyet minden jólelkű embernek éreznie kell felebarátja ily rettenetes elpusztulásán; de bizony nem egy kétségbeesett menyasszony fölajdulása.

Hanem micsoda kővé meredt Medusafő volt az, a kétségbeesett fájdalom rémeképe, az a másik leány! Fejét fölemelte Bessie öléből ajkai göresösen vonaglának; levegő után kapkodott míg végre egészen megváltozott rekedt éretlen hangon kiáltá!

»Tudom, hogy megölte magát, s ennek én vagyok az oka.«

»Adél! térj magadhoz.« mondá Bessie ijedten.

»Az Istenért, nagysád lett volna!« kérdé Wesselhöft.

»Igen, én; csakis általam lón képes Russwurm nagybátyádnak ártani, Bessie En vagyok az oka a te, a Theobald boldogtalanságának. Oh, tartsz el magadtól, ne légy irgalmas a bűnös a gyilkos iránt.«

Wesselhöft előtt világos lett minden. »Az a levél?« kezdé kérdőleg.

»Igen, a levél. — Oh Bessie bocsáss meg — vagy neked nincs is miért megbocsátanod? Igaz, te sohasem szeretted őt — hideg voltál mint a jég. De az édes anyja! az édes anyja! Hogy lépjek én azután eléje aki megfosztottam őt fiától? El kell mennem, hogy ne is lásson, messze innen!«

Fölugrott, s mint az őrült, forgó szemekkel rohant kifelé, de Bessie elszántan eléje dobant.

»Mit gondolsz?! Így nem fogsz vezekelni azért amit tettél! Magamról nem beszélék; amit ellenem s bátyám ellen vétettél szivből megbocsátom; de Theobald a boldogtalan Theobald! . . . Könnyektől fojtott hangon beszélt tovább. »Amit ellene vétettél tedd jóvá kettőzött szeretettel, gondossággal édes anyján — most már senkije sincs kivüled a világon.«

»De hogy álljak a történetek után szemem elé? Nem, lehetetlen, ehhez nincs öröm, hiszen a Káinbelyeget itt hordom homlokomon.«

Hogy viseljem el az életet a bűn tudatával lelkemben. Te, te boldog vagy — akármi érem, keresztetted bünsúly nélkül hordozod, a te gyermekielked nem panaszkodik soha a teher ellen; de olyan keresztet hordozni, mely saját bűnünk következtében lett ólom nehezzé — azzal kelni, azzal feküdni, hogy egy lelket gyilkoltunk meg... borzadva állott el szava.

»Nem a tiéd a felelősség,« vigasztalá Bessie a boldogtalant. »De hát kénytelenek vagyunk hinni, hogy Theobald öngyilkos volt? Nem marad meg az a remény, hogy talán véletlen szerencsétlenség...«

»Miss Lightfootnak igaza van,« vágott közbe Wesselhoft. »Egy általán semmi bizonyíték sincs a mellett, hogy Kattenstüdt maga ölte meg magát. A halotti szemle jelentése így szól: véletlenül elsült a fegyver. Maradjunk szigorúan e mellett, de mindenek előtt arra törekedjünk, hogy az öreg báróné meggyőződjék fia véletlen haláláról. Nagysádra szép feladat vár,« folytatá Adélhoz fordulva »legyen vigassza gyámola a boldogtalan anyának mindvégig.«

»Köszönt s otthagya a szomorú házat Sirva borult Adél Bessie nyakába; büszke önhittségének utolsó nyoma is eltűnt; alázatosan hajlott meg az oly sokáig megvetett vetélytárs előtt. »Segíts, tanácsolj!« könyörgé.

»Kérd Istent, hogy segítsen meg!« válaszolá Bessie. Különböző úton vonz bennünket magához. Az út, melyet számodra kijelölt, kemény, nagyon kemény. De, a míg csak egy csillám ragyog a reménynek, hogy türelmes kitartással sígítheted ama tévelygő lelket, nem fog kifogni bátorságot, hogy előre haladj. (Vége köv.)

TÁVIRATOK.

A főkapitány a király előtt.

Budapest, márczius 20. (Saját tud. távir.) Rudnay Béla főkapitányt — a Bud. Tud. értesítése szerint ezen új állásában tegnap fogadta először a király ő Felsége. A főkapitány ma meglátogatta az osztrák rendőrhatalóságok fejeit.

Főherczegek az olympiai játékokon.

Athen, márczius 20. (Saját tud. távirata.) Az eddigi tervezet szerint az osztrák főherczegek közül csak Ferencz Ferdinánd lett volna jelen az olympiai játékokon. Ujabb megállapodás szerint azonban még négy főherczeg fog a játékokon megjelenni.

Kossuth sirjának megkoszoruzása.

Budapest, márcz. 20. (Saj. tud. táv.) Ma reggel Kossuth Ferencz kiment atyjának sirjához, amelyre két koszorút helyezt el; egyiket a maga, a másikat öcsésének Tivadarnak nevében.

Uralkodók találkozója.

Berlin, márcz. 20. (Saj. tud. táv.) Vilmos császár a jövő hónap 5-én Velenzében találkozik Umberto olasz királylyal és onnan Athenbe megy az olympiai játékokat végig nézni.

Egy titkár halála.

Budapest, márcz. 20. (Saj. tud. táv.) A néppárt nagy vezérférfiának Zichy Nándor grófnak titkára meghalt.

A kiegyezési tárgyalások.

Budapest, márcz. 20. (Saját tud. távirata.) Bécsből távirják a »Budapesti Tudósító«-nak: Lukács László pénzügyminiszter és Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter tegnap este, Bánffy Dezső báró miniszterelnök és Jósika Samu báró ő felsége személye körüli miniszter ma reggel idérkeztek. Reggel 9 órától kezdve a miniszterek egymással és Liphay és Po-

povics min. tanácsosok és Mándy osztálytanácsos szakeöladókkal tanácskoztak, majd 11 órakor az osztrák miniszterekkel folytatták a vám- és kereskedelmi szövetség megújítására vonatkozó szóbeli tárgyalásokat. A déli vonattal Darányi Ignác földmívelési minisztert is idevárják, a ki a mai tárgyaláson szintén részt vesz. Liphay min. tanácsos és Ottlyk oszt. tanácsos a földmívelésügyi miniszterium részéről már hetek óta értekeztek osztrák kollegáikkal, Holber osztályfőnökkel, Kitlar udvari tanácsossal és Rösler és Sperg osztálytanácsosokkal, hogy előkészítsék a mai tárgyalások anyagát. A tanácskozások ma alkalmasint csak a délutáni órákban érnek véget.

Közgazdaság.

Alföldi birtokok és a szeszgyártás.

I.

Hozzunk helyes arányokat gazdálkodási üzemenkbe. Bizvást nem csalódom, midőn azt állítom, hogy egy kérdés sem foglalkoztatta még a gazdákat annyira, mint az, mely fenti mondatban jutott kifejezésre; öntudatosan vagy öntudat nélkül, a fent idézett kérdés mikénti megoldásán töri a fejét, a birtokaival behatóan foglalkozó nagybirtokos, avagy annak gazdatisztje éppen úgy, mint a kisbirtokos paraszt gazda mindannyiszor, ahányszor elméjét töri azon, hogy az adott körülmények és viszonyok között mezőgazdaságából miként létesíthetne nagyobb jövedelmet, mert mindannyiszor kell, hogy átgondolta legyen, hogy mely növényeknek mily mérvű termelésével, s azoknak mikénti felhasználásával birna nagyobb jövedelmet elérni, birna nyomasztó helyzetén változtatni. A kérdést nagyon egyszerűen megoldhatónak tartják azok, kik gyakorlati támpontok nélkül ítélnék, kik az állati termények előállításí árait, s értékesítésük nehézségeit, s a gazdák nagy tömegének pénz, avagy talán még helyesebben mondva, hitelviszonyait nem ismerik. Mi, kik pályánk rögeit tiporjuk, kik minden jónak nehézségeit is ismerjük, nem tartjuk az általános kibontakozást oly egyszerűen elérhetőnek, s sok esetben kényszerítenek bennünket a viszonyok arra, hogy a helyes elvek ismeretének dacára is, mezőgazdasági üzemenk aránytalanságaival tengődjünk tovább, s várjuk az alkalmas időpontot, hogy a jövő generációk érdekében jobb utra térhessünk.

Alig mulik el nap, hogy valamely értekezleten, avagy valamely szaklap hasábjain, az alföldi gazdák egyoldalú üzemére jószándéku példálózás ne történnék, már pedig az ily nemű bírálatot hálával csak úgy lehetne fogadni, ha az illetők nem elégednének meg a szemrehányással, hanem egyttal az út és módozatot is megjelölnék, melyen a helyesebbre térni lehet. Korántsem akarom evvel talán azt értetni, hogy az alföldön széltében-hosszában divó egyoldalú s igen magas arányu szemtermelési-üzemet okszerűnek is tartom, nem! Nem okszerű az, mert hosszú időkre — az által, hogy az a telektöke fokozatos apasztásával jár — állandó magas jövedelmet nem biztosít, de ki merné kétségbe vonni, hogy arra ma még az alföldi gazdák kényszerítve vannak, kényszerítve nemcsak oly tényezők által, melyeken ember nem változtathat, de oly körülmények által is, melyeken változtatni jó akarat és erélylyel lehet.

Első sorban is tereli a gazdákat az egyoldalú szemtermelésre csapongó éghajlati viszonya, mely végett az állattenyésztést, s ennek fenntartására a nagyobb arányu takarmánytermelést igen kockázattottá teszi. Tulszáráz évek-

ben ugyanis nemcsak hogy a haszonmarhák számára, télire elteendő takarmány nem terem meg, de még a nyári takarmány és legelőben is általános a hiány. Ha pedig az időjárás az általunk igen jól ismert másik szélsőségre csap át, úgy terem bár az alföldön is, takarmány bőven, de azt jó minőségben betakarítani alig lehet. Ez utóbbi bajon a takarmányoknak zöld s nedves állapotban is általános ismert konserválási módja nagyon sokat segít, de az előbbi bajon segítve nincsen, tudok példát felhozni, mely szerint egy alföldi altifundium, a melyen pedig csak 4—5 holdra jut egy nagymarha, hogy ezen aránylag nem magas marhaállományát száraz év után átteleltethesse, noha szalmája bőségesen volt, normális jövedelmének egy negyed részét erőtakarmányok vételére volt kénytelen fordítani. Ily éghajlati viszonyok mellett a szálás takarmányok termelésének oly kiterjedést adni, hogy általa talaj-, erő-, egyensúly fenntartása czéloztassék, habár elvben és papíron okszerűnek tetszenék is, czélszerű bizonyára nem volna.

Utját állja az alföldi gazdaságok helyesebb üzem arányainak a népességi viszony is, mely annyira ritka, hogy az általános egyoldalú gazdálkodás mellett nemcsak hogy a munkáskéz tavasz, nyár és ősön át igen magas, de sok esetben annyira hiányzik, hogy p. o. kereskedelmi növények termelését megkezdeni is nagy kockázattal jár. Ezen a bajon ugyan lehet segíteni az által, hogy sűrűbb lakosságú vidékekről munkások hozattatnak, s tapasztalatom szerint bár e munkások sem olcsóbbak (a munkatéteményt számításba vonva) a mieinknél, sőt a legtöbb esetben mert sokan elbetegednek közülök, meg drágábbak is, mégis azon nagy előny éretik el általuk, hogy jelenlétükre bizton számítani lehet.

Nehezeti az alföldi gazdaságokban az okszerűbb üzem arányok létesítésénél azon körülmény is, hogy az állattenyésztés mint külön üzemág a felhasznált takarmányokat oly alacsony árban értékesíteni, hogy az a gazdákat még az alacsony gabonaárak dacára nem sarkalje annak nagyobb mérvű felkarolására.

Az alföld specialis viszonyainak legjobban, megfelelő tenyésztés volna a juh, sajnos, hogy ennek tenyésztése ma már a legkevésbébbé fizeti ki magát, nemcsak mert a gyapju ára igen alacsony, de azért is, mert a juhhús is csak nyomott ár mellett értékesíthető —

Szarvasmarha tenyésztés az alföldön felvirágozni nem igen képes, mert annak utját állja a legelő hiány.

Terménytőzsde.

Budapest, márczius 20.

B u z a tavaszra, bácskai	5.30
» tavaszra, északi	5.60
» szeptember-októberre, bácskai	6.74
» szept.-okt.-re északi	6.75
R o z s tavaszra, bácskai	5.40
R o z s tavaszra, északi	5.41
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	4.14
» jun.-jul.-ra, északi	4.15
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.60
» aug.-szept.re, északi	10.70

Bécs, márczius 20.

B u z a tiszai	7.30—7.60
» bántási	7.10—7.50
» bácskai	7.10—7.40
» szokványáru ősze	7.12—7.14
» szokványáru tavaszra	7.28—7.30
R o z s tiszavidéki	6.85—7.08
» szokványáru ősze	6.69—6.71
» szokványáru tavaszra	6.59—6.61
T e n g e r i magyar	5.90—7.25
Z a b, magyar kereskedelmi	4.61—4.63

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. márczius 20-án.	
Magyar aranyjáradék 4%	122.40
Magyar koronajáradék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.—

Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.25
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereség sorsjegy-kölesön	150.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	143.—
Oszták járadék papírban	100.75
Oszták járadék ezüstben	100.75
Oszták járadék aranyban	122.25
Oszták korona járadék	101.25
1860. oszták államsorsjegyek	148.50
Oszták magyar bankrészvény	985.—
Magyar hitelbank részvény	414.—
Oszták hitelintézeti részvény	376.80
Oszták-magyar államvasuti részvény	358.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	956.—
Német birodalmi márka	58.95
London vista	120.75
Páris vista	47.90
20 márkás arany	11.78

Szerkesztői üzenet.

V. P. és H. A. Róma. Húsvéti mellékletünk számára nagy köszönettel vennénk egy minél hosszabb levelet.

P. O. Gyoma. Köszönettel vettük, s gratulálunk hozzá.

K. L. Kolozsvár. Szíves ajánlatára nem reflektálhatunk.

X. Y. Nagyvárád. Mindkét cikket egyik belmunkatársunk írta, gyanuja tehát a legnagyobb gyanuja alaptalan.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.

A »Fekete Sas«
nagytermében
szombat, március 21-én
második és utolsó

csoda-
bűvészesestélyét

rendezi

L'Homme Masque

(rejtélyes személyiség).

Az összes bűvészek királya.

Csodálatos műsor két részben.

Budapesten több mint 150 estélyt rendezett.

Helyárak: Számozott hely 1 frt 50 kr. és 1 frt. Allóhely 50 kr. Deák- és karzatjegy 30 kr. Jegyek előre válthatók Pauker Dániel könyvkereskedésében. 78 3—0

Pénztárnyitás 7, kezdete pont 8 órakor.

Főtiszt. elkész urak

figyelmébe!

A Szent László-könyvnyomda

részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv	18 kr.
Kiadási » 10 iv	18 kr.
Egybekelték anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Keresztelték anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeléből más felekezetekhez eltörtek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Házasságra egybekelték kivonata 100 db	65 kr.
Keresztelték kivonata 100 db	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb	1 frt 25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	25 kr.
Evi jelentés iskolákról 5 példány	50 kr.
Születési és keresztelési jegy 50 db	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	25 kr.
Esperes látogatási jkv 5 példány	50 kr.
Iktató könyvi 10 iv	25 kr.
Templomi feltár 10 iv	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	25 kr.
Keresztelési Emlék 100 darab	60 kr.
Dermáltak jegyzéke 10 iv	35 kr.
Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimírral 100 iv 1 frt 50 kr.	
Hivatalos levelberítők 12/80 cmt. barna vagy szürke 200 drb czimnyomással 1 frt 50 kr.	
100 névjegy	1 forint.

Viaszkos vászon írómappa
1 frttól 1 frt 20 krig.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító társaság

1894-ik évi zárszámadásában a következő eredményeket mutatja ki:

Összes bevétel 1895-ben: 251 millió frank.

Teljesen tehermentes külön nyereségtartalék: 139 millió frank.

Biztosítéki alap: 1146 millió frank.

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal szolgál a

Keletmagyarországi főügynökség:

PROPPER N. JÁNOS

a nagyváradi keresk. felső tanintézet igazgatója főügynök.

38 5—12

FELTÜNŐ!

HÁZIASSZONYOK

sok pénzt takaríthatnak meg a párisi petroleum-izzófény-hüvelyek használata által.

Párisi petroleum-izzófény-hüvelyek.

Minden hüvely 15 kr.

Szabadalmazva minden iparállamban. — Minden darab több hétre fehér világitást ad.

Legnagyobb világító-erő legkisebb petroleum-fogyasztásnál.

Nincs kerom! Nincs szag! A legrosszabb petroleum is meglepő fehér világossággal ég.

A hüvely úgy a mint van, bele lesz dobva a petroleum-tartóba és 24 óra után már meglepően fehér fényt kapunk. Ha a petroleum kiégett, több héten át utántölthető a nélkül, hogy ki kellene venni. Az első esetben figyelni kell, hogy a lámpa tiszta legyen és a bél le legyen vágva.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan expediálódnak. — Magyarországon egyedüli elárúsítója: **BRAND A.**

Budapest, Kalap-utca 15. szám.

Minden városban kerestetnek viszont elárúsítók.

(68) 13—20